

Landskap: Bleking Upptecknat av: Jan-Öjvind Swahn
 Härad: Östra Adress:
 Socken: Augerum, Karlkrona Berättat av: Änkefru Hedvig Johansson
 3. 68-69
 Uppteckningsår: 1947 Född år 1870 i Lyckeåborg, Augerum.

Uppteckningen rör

Pask.	s. 1.
Jul.	s. 1-8, 25
Nyårsseder.	s. 4-6, 14-16.
Kak och äringar.	s. 9-13.
Majstång o. midsommar.	s. 17-18, 21
Slättersöd.	s. 19-21.
Firgång midsommarafton.	s. 22.
Fårvita vad ens tillkom- mande ska heta.	s. 23.
Ont åga o. dyb.	s. 26-27.
Vätter.	s. 28.
Talesätt.	s. 29.
Fåglar.	s. 30-33, 36
Slakt.	s. 34-35
Tegnier m. m.	s. 37
Lekar.	s. 38-39, 42-45, 47-48
Dun konfirmand.	s. 40-41, 46,
Morder.	s. 49.
Kardoning	s. 50-53.

Skriv endast på denna sida!

Innopp hillade få̄r.	s. 54.
Historia om en polis i Karlskrona.	s. 55-56.
Nötkvar.	s. 57-63.
Fulvalm.	s. 62.
Hör.	s. 64-65.
Staden (Karlskrona) i foras tider.	s. 66-67.
Ljusstakar.	s. 68-69.
Fulbadet.	s. 69-70.
Pjärvor med skärmar.	s. 71-72.
Mo ößering m. m.	s. 73-78.
Grottrum.	s. 79-80.
Knallarna, som badade i linåkern.	s. 81-82.
Klok gubbe satte fast tjur.	s. 83-84.
Sätta bort kan dvärk.	s. 85-86.
I fökeri.	s. 87-88.

ACC. N.R M. 10227:1.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Påsk och jul.

Påsk, det var väl mest som vanligt fastän det var ju det att man skulle ha påskaägg, nej, det var till jul som det skulle va mat å så, det skulle va grisahuve å bruna böner å risgrynsgröt, å korv, å det skulle va isterband till korv, å både grovt å fint bröd, det var hembakat förstås, å hos gamlefarfars (berätterskans svärfar) där hade di leverkorv åsse, åsse skulle det va lutfisk.

Men se, lutfisk det åt vi inte på juläften, varken hos oss eller hos gamlefarfars, men hos min farfar, där åt di det när di kom från kyrkan på juladas morron, men hemma i mitt hem, där åt di det till juladas midda. På julafton va det bruna böner å fläsk, det var till merafton, å före

ACC. N.R M. 10227:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

så klädde vi julagranen. Julagran, det hade alla, som jag vet, det där med julaträ, sånt som ni har här, det är äldre, det hade inte vi, vi hade julagran som nu, vi satte ljus i han, vi gjorde så att vi tog en vanlig vaxstapel, en sån där du vet som di hade till å lysa dej med förr, det var en spiral utå en tunn vaxtråd som där var en veke i å den tog vi å nöp av en bit på å så knöt vi snoppen på en gren åsså klämde vi till ordentligt å då brukade det å sitta ett par dar, men det var ju så illa varmt om julen, utå di store brasorna, så di slokade snart å så fick vi ta å binna upp dom med en liten ståltråd, men sen så skaffade vi i mitt hem, det var rätt sent, nära ljushållare som va med en klump utå bly nertill på en lång tråd, som höll dom lodräta, åsså va där en liten spiral upptill, där man stack ner ljuset å som åsse tjänade till å sticka in grenen i. Såna

ser man aldrig nu. Åsså hade vi pappergrejer som barnena klippte själve, vi gjorde korgar å långa såna där spel, det var att man tog två långa rem- sor åsså vek man dom övervarandra, tvärs över i ett streck, tvärsöver å tvärs över i rät vinkel, liksom när vi gjorde såna där ankor i säv, du vet, åsse drog vi ut dom så di ble långa, som handklaver, å hängde så fint, man tog olika sorters färgat papper å gjorde å, så ble det grannast. Åsse hade vi små pappersänglar å sånt. En gång så skulle en av mina systrar sätta upp en liten jesus i granen å mor hon hörde efter en stund hur hon började gråta, å då gick hon bort till henne å frågade: Barn lilla, varför gråter du så illa, när du ska klä julagranen? å då sa hon: Moer, jesus ä för lätt, för hon kunde inte få nån form på jesus så han stod rätt opp där oppe i toppen på sin gran, åsså hade vi papperskara-

ACC. N.R M. 10227:4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

meller, vi fick inte köpa nåra, det hade far å mor
inte råd te, men vi fick slå sönder socker i bitar
å så ta silkepapper å sno om i båda ännar å så sät-
ta ett grannt snöre i å kanske ett märke på. Såna
kunde vi få i skolan när vi vatt duktia.

Nej, julaträ minns ja då inte nåra som hade,
det var bortlagt i min barndom, men jag har hört
talas om dom. Men gamlefarför han hade nått som
inte många hade maken till, han hade en hiskelig
stor julastake till sina ljus, den skulle va till
å stå på bordet hela julen å när di körde till jul-
ottan så skulle den stå i fönstret. Sju ljus gick
där i den, den var stor å stilig.

Farmor, hon hade en rolig vana för sej på nyårs-
dagen med å kasta ett äpple i sängen. När hon steg
upp
~~pix~~ på nyårsdasmorron, så gick hon ut i handkammaren
å tog di grannesta äpplena där va åsså innan vi

ACC. N.R M. 10227:5

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

annra hade vaknat så gick hon runt å kastade ett
äpple till var å en där han låg i sängen, å det sa
hon var för att vi skulle va friska å ha hälsan he-
la det nya året. Vi fick inte nått kaffe förrän vi
hade ätit upp hela äpplet, å vi åt förstås upp det
mesamma där vi satt i sängarna, å far fick åsse.
Åsse skulle man nysa nyårsnyset, för den som nyste
nyårsnyset, han fick mest tur på det nya året. Det
var vem som nyste förste gången på nyårsdasmorron,
det var förfärligt spännande å si vem skulle nysa
först, å när moster Nika var liten så var det en gång
som hon passade på när far hade lagt ^osej kvällen å
hon tog hanses snusdosa å la jämte ^osej i sängen,
åsså när mor väckte henne så hade hon brått å stoppa
én lite i näsan, men nog fick hon nysa, hon nös i ett
kör så hon höll på å gå åt, å farfar han saknade för-

stås snuset å så kom sanningen fram å då så sa han te Nika:

- Nähä du, ä det därför som du nyser, nä då gillas det minsann inte!

Å varje barn så hade det en julahög, varsin julahög skulle alla ha, å på di store ställena där det var gott om tjänstefolk, där skulle di ha sina högar mä. Först så var där en vetekaka, nej, längst ner så var där en rågkaka, den var väl så här stor ungefär (berätterskan ritade en cirkel på c:a 20 6:ms diameter)åsså så här tjock, den va rätt tunn (Berätterskan antydde c:a 2 cm) åsse ovanpå den låg där en kaka som var lite mindre, den var utå vete å den var lika tjock som rågkakan, åsså ovanpå den låg där ett stort grannt äpple, åsså va där såna där julakakor som den jag visade för en stund sen å di var runtomkring. (Berättarkan hade nyss visat

ACC.NR M. 10227:7

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

fram ett par små vetekäkor, den ena av en gubbe,
den andra av en gumma, båda tämligen lika i utfö-
randet, men "gubben" kuriöst nog med markerade
genitalia~~x~~, och vilka båda var försedda med ett
årtal från c:a sekelskiftet, och enligt uppgift
exakt lika dem som berätterskans ~~manna~~ tillverkat)
Där var fyra stycken såna som dom åsså va där lite
russin, såna där stora med kärnor i, åsså nötter
förstås, det var ju gott om nötter då, jag förstår
inte vart alla nötter tar vägen, nu förtiden. Det
var hasselnötter från hultet bakom gamlefarfars, å
krakmandel från stan. Å di där julahögarna, di skul-
le stå hele julen, det var så, att man inte fick
röra dom förrän tjugondaknut, å alla hade ju varsön,
å somma kunne ^{sp}ra dom, men somma inte, fast det
var ju liasom en ära å ha sparat den å inte ha rört
den, men många kunde inte, jag minns Johan han rör-

ACC. N.R M. 10227:8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

de allri sin men jag kunde minsann inte låta bli,
å det ble ju så illa törرت om det skulle ligga där
framme hele julen å torka. Åsså var där såna där
vita pepparkakor, det sa jag visst alri, det var
såna som di hade här i stan långt fram på tretti-
tålet, ja just såna, har du sett dom, det var kri-
ta i dom å di var gjorda som gubbar å gummor å
grisar å bara som en krummelur som så (Berätters-
kan ritade med fingret en svastikaliknande krumme-
lur) å där va målat på dom med rö å grön karamell-
färg, å di var ju rätt tjocka, men di smakade inte
mycket, mest sött. Åsså skulle det va en massa med
peppernötter, dom gick där kakekärringar å sålde,
men vi tyckte ändå inte så mycke om dom som om
hasselnötter å när vi lekte nötalekar så gilldes
inte ~~maxxel~~ peppernötterna, utan då skulle det va
redia nötter.

Man fick en stor påse me peppernötter för tjufem
öre, fast de va ju mer på den tiden. Men vanlia nöt-
ter, det kunde vi plocka ett par store påsar fulla
på en liten stunn i hultet.

Kakekärringar va där minsann gott om, de kom
på lördaarna från staen mest å di hade med sej långa
korgar me kakor å litet bröd i. Där va sockerrutor
å semlor, såna som fastlasbullar är nu, nästan,
fast inte grädde såsomnu. De va bara vid fastlags-
tid, de va med. Åsse hade di rågskorper, precis
såna som Alfred Johansson gör nu, å peppernötter
te jul å lite andra små bröd, men bara småbröd.

I Lenanders bageri va där en stor stor farstu, det
va där Montelius bokhandel är nu, i samma hus, fast
det var annorlunda då, där i den store farstun
till Lenanders bageri, om man kom in där en lörda-
morron, så sto där runt väggarna en radda me korgar

som kakekärringarna skulle ha fyllda, innan di ga
sej ut på landsbygden.

Där va en, hon hetade Pära-Marian, hon va från Augerum, hon bodde uppe vid Ba\$tasjö, nej, hon bodde förresten uppe i Bastasjö mark, hon bodde i en liten liten stuga, den va nästan nergrävd i jorden, å va utå sten å så fattigt hade hon att. Hon sålde hos oss, hon hade sitt distrikt där vi bodde å hur di därre områdena igentlien hörde ihop, det kan ja inte säja, för bara en bit från oss så gick där en annan å sålde, men ännu längre bort så hade Päramarian kunder igen. Hon tog två öre för en rågskorpa å man fick allti fjorton för tjufemöre, det var alltid pågift se, men di hade förstås nån procent på det di sålde, fast det var nog inte mycket, åsse fick di kaffe i varje stuga, å det va så roligt

när di kom, för di hade så mycke å berätta å di
pratade så fasligt mycket.

En va där som hetade Per Aljestet, han hade vatt
knekt. Hans hustru, hon sålde åsse kakor , å det
va hon som gick hos grannens till oss, å hon va
morfarsmor till mitt hembiträde som jag har nu, men
det va en redi tjyvkärring den, fast det får du
inte skriva ner.

Nere i Lyckeby där gick där en som va därifrån
vad va det hon hetade, det va nått så lustit, fast
det har jag glömt, di hade alltid så rolia namn på
kärringarna, å ingen visste ju hur länge di hade
gått där, di va som urgamla, å en annan å dom , hon
hetade Kakekittan, hon bodde oppåt Augerumma skoar
hon åsse, men hon hade inte sina gårdar här nere,
utan mer oppåt, hon gick visst lite i Lyckeby med
förstås.

ACC. N:R M. 10227:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En å dom va det som sa, jo det var hon i Lyckeby, fast jag minns inte vad hon hetade, det va i alla fall hon, å hon sa, att ~~hunxhund~~ fulla karlar det hade hon aldrig sett, nästan, hon hade bara sett en karl full i hela sitt liv, sa hon, en gång när far träffade henne, å då frågade far:

- Hur dan va han då, sa far, som du vet han va full?

- Jo, han låg på Lyckeby bro, mett på broan, å dä rann urhem han.

Det va sån fest när Päramarian kom, tyckte vi barn, fast vanligtvis så fick vi aldrig nära kakor mesamma; när hon kom, för di skulle va till söndan, det va på lördan hon kom ju, men för det mesta så brukade det å hända att hon stack till oss en kaka när hon hadé vatt inne i köket en stunn å fått kaffe. Mor, hon brukade sällan å baka kakor,

ACC. N:R M. 10227:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

det var bara till jul hon bakade litet kakor till
julahögarna å så julagubbar sänadär i vetedeg, men
aldrig annars, då bakade hon baka matbröd.

Di där kakekärringarna, di drack så fasligt mä
kaffe, di fick kaffe på varenda ställe, å di stanna-
de väl en kvart, å på den stunnen så drack di ur
en halv kittel med kaffe, å likadant på varje stäl-
le.

ACC. N:R M.10227:14

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nyår.

Vid nyår så hade di ett förfärligt spektakel för dej, di sköt, ja ojojoj va di sköt, de gör di visst än oppe i Lyckeåborg å där, där kommer di samman, alla kararna, å går runt till stugorna å skjuter på nyårsnatten åsså får di brännvin, å di är så fulla så det är skam åt det, när di är färdiga. (En man från denna by inflickade: Ja, jag har själv vatt me å skjutet flera gånger, vi kommer hop på natten ett gäng åsså gick vi runt å sköt, å fick vi inte en sup på nått ställe, så sköt vi utå bara faen, så ruterna rök, å en gång va där en snål jävel te bonne, som aldrig ga nått, då sköt vi rakt genom dörren så den åkte ut, det va en sån där i två halvor, som åkte rakt in i farstun, fast

det va ju ett jävla sätt, å han hotade mä polisen,
men vi gjorde om dörren sen å näste nyår så va han
inte sämre än di anre. Fast harre jesus va vi va
fulla innan vi va färdiga)

Ja, oppe i Djäknamåla, där va min morfar född
å en gång så skulle mormor hälsa på där hos sina
svärförläkdarar, å hon stannade över jul å nyår, men
på nyårsnatten så kom där en sän där samling å
sköt, å di sköt, så på morronen va där inte ett
fönster helt. Men nästa jul hon för dit, så stan-
nade hon då med över till nyår, men då så klev di
opp på taket å di sköt ner genom skorstenen ner
i spisen, å bränderna å glöden for ut över hele
stugan å där va julahalm å den tog eld å det var med
nö å näppe di kunne släcka, utan att det ~~brynn~~ opp
för dom, å då så sa mormor, att aldri far jag te
Djäknamåla en mer jul i hele mitt liv, å därve

ACC. N.R M. 10227:16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ble det. Å det va ju alldelers vansinnigt ju, tänk
skjuta genom skorstenen, di vanbatingarna.

ACC. N:R M10227:17

LUND'S UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Majstång åch midsommar.

Ja, visst hade vi majstång vid missommar,
där va en vi varje stuga, de va inte så stora, men
på herrgårarna, där hade di stora, ja, det hade di
i mors tid med, det vet jag säkerl hon sa, å dit
till herregårdarna, till exempel till Bastasjö å
Bubbetorp å så, dit xkom det folk från yar å byar
(Vanligt blekingskt uttryck. Yare=folk från öarna,
yaremaul=ö-dialekten, uttalas med rullande tung-
spets-r, liksom yarna använder detta), åsså va det
gårdens folk som klädde han, men i stugorna, där
klädde di mest inne, vi brukade ta lönnelöv å
björkelöv å annebok, å de var för di sorterna di
loktade så gott när di torkade, det ble som en
redig lövsal inne, åsse repade vi björkelöv å hade
å strö på golvet, vi strödde i hela stugan , å det

ACC. N.R M. 10227:18.

det där repade lövet, det klippade å klippade i
hele huset, men det loktade så gott, så mor hon
lät oss ha det, men på vintern så var där di som
brukade å hacka å strö eneris, men si det villext
då mor inte va me om på nåra villkor, hon tyckte
di drog in tillräckligt med sopor i huset ändå. Det
va med det som med julahalmen, mor kunde inte li
det, för det ostädade så dant.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 10227:19

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Slätteröl.

Slätterölet, det var efter det att di hade fått allt under tak, det var med dans å kalas i långa banor, å det hade di på gård efter gård, alltefter som di ble färdiga, för förr så var det vanligtvis så att di hjälpte varandra, så di gjorde färdigt hos en först, å så hade han slätteröl, å sen hos nästa, å så fick han hålla kalas. Å på höstarna så hade di potaterplockaröl.

Jag har vatt med på ett potaterplockareöl, jag va så liten, åsse fick ja höra att moster Emma skulle på potaterplockareöl, å ja tiggde å ba moster Emma att ja skulle få följa med, men mor tyckte inte om det, jag var ju bara en sju åtta år, å moster Emma va väl di nitton, å mor trodde väl inte

ACC. N.R M. 10227:20.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

att jag skulle bli nå vidare väl omhändertagen utå
henne när det led, men jag tjatade tills jag fick
å jag följde med moster Emma, men henne såg jag bara
till i början, sen ble jag för mej själv, där va ingen
så liten mer än jag, å jag hade inte roligt alls,
jag gick å satte mej bakom spisen, där va en sän
konstig spis där, den stod mitt ute i köket, man
kunde gå runt om den på alla sidor, å där bakom
va där hyllor å intag till ugnen, å där satte jag
~~har~~ mej, jag ~~valdrig~~ sett en sän spis mer än där, å jag
tordes inte gå fram för å få lite mat ens, när di
serverade den, där va ett stort bord alldeles över-
höjt med mat, men jag vågade inte ta en enda smula,
jag tyckte det bara va hemskt, å fram på natten så
ble där ett förskräckligt liv, jag minns drängarna
di sloss å drog kniv å var så fulla å bar sez åt,
å

ACC. N.R **M.10227:2/**

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

å berättade såna hemska historier, ja di sloss
fram på morronen, men jag satt där tills jag smet
bort till en släkting som bodde lite därifrån, men
då va det ljusan morron, å jag bad då aldrig mer
jag skulle få gå på slättergille eller potaterplockare-
öl, det var inte roligt.

Midsommarafton och årsgång.

På missmersafton så skulle di gå årsgång, hade
di för dej, di skulle gå till nie vägskäl å om
di gick tyste, så skulle di möta sin tillkommande
vid det nionde. Det va fruntimrena som gick det,
di gick i hele lag, så hur det skulle bli om di
sen mötte en ensamman karl vid det nionde vägskälet
det vet inte jag, men jag vet att mor berättade att
hon hade gjort det en gång, hon å nära andra flic-
kor, innan hon ble gift, det var väl på femtitalet
eller så, fast tillslut, på vägen till det sista
skälet så ble mor så rödd, för det va så hemskt,
å hon gick hem, för hon ble mörkrödd.

Att få veta vad ens tillkommande ska heta.

Farfars fru, hon sa en gång till min dotter,
att om hon hittade ett helt å oskadat kornkorn i
en brökkaka, så kunde hon få veta vad hennes till-
kommande skulle heta. Hon skulle ta å pilla ut
det å så äta opp det å så sätta sej å vänta, å
den som först sen kom in genom dörren, som var en
karl, det namnet som han hade, det skulle den ha,
som hon ble gift med.

Å Anna, hon satt där en liten stunn efter å så
hittade hon faktiskt ett helt kornkorn, å det
gjorde hon med som farfars fru hade sagt, å hon sat-
te sej å vänta, å den som först kom in genom dörren
sen, det var Sven, min man alltså, å faktiskt så
ble hon ju gift med en som hetade Sven, hur det nu
kunde hänga hop.

Midsommarblommor.

Åsså vad det det där me blomster, det att di skulle plocka ihop en bukett, å det skulle vara sju slags olika blommor i den, men inte nått gräs, å dom skulle di lägga unner huvekudden missommar-aftons natt, å så skulle di drömma om sin till-kommande den natten trodde di.

Nej, det fick va vilka blommor som helst, vara di va utå olika sorter.

Fast det va nog inte så mycket di sov den natten, om di kom i säng alls, för det va bara dans å roligheter hele natten då, di dansade vid alla stora gårdar å annars lite varstans.

Julabrasan.

Julabrasan, den valde di ut särskilt fin ved till, långa fina boketräd ville vi ha hemma å björk, å den staplade di opp i fyrkant ända opp till randen utå kupan, den ble förfärligt stor, å när di sen tände den, så ble det så förskräckligt varmt i stugan ~~så~~^{jag} minns det än hur hett det var, men far tyckte om det, fast jag brukade krypa in under slagbordet som stod i ändan på rummet, å där kröp jag in får där va det skugga å svalare. Så ljusena di vek sej i värmen, å det var aldrig så varmt som julafhton.

Askan fick di inte röra, på kvällen, efter julabrasan, för i den såg di spår efter om det va nån som skulle föö under året.

ACC. N:R M.10227:26.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ont öga o.dyl.

Det hörde jag, att de tyckte inte om, när nån kom å tittade på deras gris, folk tyckte inte om det, det var inte bra.

Farmpr ble aldrig så arg, som när nån kom å tittade på hennes gris, då trodde hon att di la ut för den.

- Dumma mänskor, kan di inte låta min gris va i fred, sa hon, di har väl en egen å gå å titta på , di lägger bara ut för han.

Men farfar han sa bara:

- A, du pratar, sa han, låt du dom titta på grisen om di vill, di gör han inget ont, han tål väl folk.

För farfar han trodde inte på nått sånt där, fast han hade många andra ideer.

ACC. N.R M.10227:27

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Somma sa, att di la ut för korna, det var att
di menade att nån gjorde nått mixter med nått så
att korna skulle bli sjuka å låta bli å ge mjölk
eller att det skulle bli blod i mjölken eller
nått annat sånt där.

Där va nått som di kallade för trollsmör, det
var det där gula som där brukar bli på gamla aspe-
stubbar ute i marken när det är höst, det är nån
gul smörja, som ett gult fra, det kallade di
trollsmör, å det var sånt som di trodde att di
kunde ge till andras kor, så ble di alldeles som
förgjorda, å det brukade väl di säj, som inte
skötte sina djur, så ble di dåliga, å ga lite mjölk
å så, de som är lata har väl aldrig velat erkänna
att di är det, utan bara skyller från sej, det är
väl vad folk alltid gjort.

Vättar.

-Ni får inte slå ut varmt vatten utanför fönstret, ungar, då skällar ni ju vättarna, sa alltid farmor när vi hällde ut nått vid stugknuten eller fönstret, när vi inte brydde oss om å gå ner i di-ket.

Det fick vi inte för mor, hon ville inte heller att vi slog ut där, men när vi frågade henne så sa hon bara,

- Det är för ni ska få nått å fråga om, eller så, hon ville inte säj som farmor, men jag tror nog hon menade att hon med, att det var för vättarnas skull, för di inte skulle bli skällade.

ACC. N.R M. 10227:29.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Talesätt.

Törrt som pau Hinnerausa gata, sa di när nått
va redit torrt, om jorden eller tvätten eller så.

Nej, jag vet inte vad det är för nått, men det
finns väl nått ställe som heter så, där det är
torrt.

ACC. N:R M. 10227:30.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skatbo betyder otur.

Ingenting tyckte somliga va värre än när,
~~a~~ sktan byggde bo i närheten. Det va otur, sa di.

- Sladderkärringar! sa farmor, när hon hörde
en skata.

En gång så fick farfars nära skator som bygg-
de i deras biggarrå.

- Riv ner skateboet! sa hon till farfar.

- Låt du bara skatorna va, sa farfar, di gör
inte dej natt, å inte mej heller, så länge di lå-
ter biggarråerna va i fred.

För si farfar han ~~vainte~~ så skrockfull, varken
när det gällde folk som såg på grisar eller skator.

Men farmor hon hade en massa såna där ideer för
sej.

ACC. N:R M. 10227:31.

Gröngölingen "tjytar" för regn.

Våtasan kallade farmor gröngölingarna för.

När di tjytade så trodde di att det skulle bli
regn, därfor kallade farmor henne för våtasan,
för hon asade liksom med seis regn.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 10227:32.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Spickeköttafogelen" varslar om vårens ankomst.

Spickeköttafogelen den kommer i mars den, jag
vet faktiskt inte va di kallar den för nu i böcker
å så, men när man hörde den först, så va det ett
vårtecken liksom, att det va slut på vinteren.

Di sa att den hette så, för den sa liksom Spicke-
kytt, spickekytt, spickekyttkyttkytt, å det var
meningen att när det hördes, så var det färdigt att
äta upp spickeköttet.

Spickeköttet det gjorde di vid julaslakten å så
hängde di oppatt vid jul då, å där fick det hänga,
i kammaren hängde mor det, å då, när de hade hört
spickeköttafogelen förste gången, då var det fär-
digt å säras utå.

Det var fårabogar di hängde opp, en del på

ACC. N:R M.10227:33.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

kammern, andra i kökstaket, å di brukade å kalla
dom för fioler, för så såg di ut.

- Ta in fåra-fiolen, sa far, när han ville
ha spickekött.

Åsse hängde di opp spickekorv, det var mest
bara isterband, den hängde di opp i påsar i ~~ki~~ stu-
gan å där fick den hänga för det ~~m~~sta, för den
tog di bara fram när det va riktigt rart främmande
nån gång.

Slakt.

Vi brukade till å slakta nån gång i början på december måned, men det skulle vi alltid ha hjälp till, det fanns di som gick runt å gjorde slakt, där var en som gjorde det, han hetade Petter Larsson, det var en riktig gammel gobbe, som gick ikring, han började mitt i natten nån stans där di hade budat honom klockan två eller så, å sen gick han ur stua i stua å slaktade åt dom.

Han skulle alltid ha ett par supar, ja till sammans ville han ha minst ett kvarter minst på varje ställe, å det tog han på ståendes fot på varje ställe, det var på den tiden när di köpte brännvinet i små kaggar, di va utå bleck, å di köpte dom i stan förstås.

Men när han kom, så skulle allt va färdigt, så han bara behövde börja å sticka, å där skulle stå ett stort kar med skållevatten å alltihop klart å färdigt, å så skulle han ha den förste supen åsså kunde han börja.

Men en gång när han kom hem till oss, så var han så full, när han kom, han hade ju vatt på nära andra ställen först å fått ett kvarter brännvin på varje så det var ju inte så konstigt att han var full, men han var så illa dåran så far sa:

- Nä, Petter Larsson, i dag blir det nog ingen slakt, vi väntar tess i morron, sän I är så är det bäst att I går hem å lägger er!

- Å, prata inte skit, sa Petter Larsson, gi ma bara en stol så ska det nog gå bra, men först får I ge mej en ordentlig dragnagel, sa han.

Å nog gick det bra alltid.

ACC. N.R M. 10227:36.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kolstarar, domherrar, steglitsor.

Droxlar (med o som i bo) sa farmor, det kalla
de hon di där kolstararna för, di svarte, di kom
till gårarna om vintren å åt nypon å sånt.

När domherrarna kom, då ble det riktig vinter,
va di är vackra, med sin röe färg, det var sén stäm-
ning när di kom.

Men när steglitsan, ^{kom} så va det den riktige vår-
fogelen, det var ett tecken på vår det.

Min bror, han kunne minsann före detta foggel där
fanns där i våra skogar, han kunne ta en me sej ut
i skogen å säja: Där är den fogelen, å där är den!
Vad han hade lärt sej sånt, det vet inte jag, det
var då inte i skolen.

Droxelen, när den kom fram te stuorna, då var
det ett tecken på att det skulle bli sträng vinter.

ACC. N.R M. 10227:37.

Tegnér m.m.

I vårt hem, där sjöng min gamla mormor mest,
hon hade sån vacker röst å hon hade ett sånt minne
för sagor å visor å sånt. Hon kunde sitta å sjunga
hela kvällarna å dagarna å det var inte ofta hon
behövde sjunga samma sak två gånger. Vi barn satt
å hörde på å hjälpte till å karda mens hon spann
eller så, å så sjöng hon.

Jag tror hon kunde sjunga varendaste tegnérbit
som finns, de var så populära å sjunga, hon kunde
dom utantill, hur långa di än var, ja det tidi-
gaste minnet som jag har ifrån min barndom, det
tror jag är att mormor hon sjöng Axel å Maria utå
Tegnér. Annars var det väl mest såna här visor om
sånt som hände å så en del gamla, som va så vackra
å mer romantiska.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N.R M. 10227:38.

Lekar. Bro bro brygga.

Vi lekte så mycket förr, det var mest så att
flickorna lekte sina lekar å pojkarna sina. Där
var en lek som vi sjöng till, får se om jag minns
hur det var, jo

Bro, bro brygga

var finnes broen

Femti alna,

sexti kalna

kavel ut

kavel in

kejsarens dotter Alna.

Å där gjorde vi visst nått annat vad det nu
var har jag glömt, vi kanske åt annra hållet eller
så åsså fortsatte vi:

Manfolk äro vi

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N.R **M.10227:39**

kvinnfolk äro vi
Frid vill vi bygga
frid vill vi hålla
den som kommer allra sist
han ska under broen ligga
ligga,ligga,ligga.

Åsse klämde di ner med armarna, å så fick den
som ble där han fick gå å ställa sez allra sist,
åsså var det visst dragkamp med på slutet.

(En tjugo år yngre person från samma plats
nickar hela tiden instämmande, men tillägger ef-
ter detta: Nej, inte minns jag att vi hade nån drag-
kamp på slutet, det tar nog mor miste på!)

Jo, dragkamp var det på slutet, det minns jag
så väl så väl att det var.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Du är konfirmand.

Det var en konfirmand, som var så illa dum, så han kunde inte lära sig nånting, men så tyckte prästen att han ~~ill~~^a fall skulle försöka å lära han nånting, å då tänkte han att han kanske kan lära ~~sig~~^{Sej} om Treenigheten, å därför så sa prästen:

- Jo, det är med treenigheten liksom om din far var gud fader å du var guds son å då är din mor liksom den helige ande, förstår du.

- Jo, det förstod han, å prästen han tänkte sen nästa gång han såg honom att han skulle höra om han hade förstått nått, å så mötte han honom, å han såg så lessen ut, å så var det så att hans mor hon sörjså förfärligt, å så frågade han honom:

- Nå hur var det nu med den där Treenigheten?
Å varför sej du så lessen ut?

ACC. N:R M. 10227:41

-Jo, sa pojken, si de som gu fader å det lilla
som guss son förtjänar, dä syper den helie ande opp!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 10227:42.

Lekar: Resa till Amerika.

Där va en lek vi lekte när jag va liten, den
hetade Resa till Amerika. Det var så att vi tog i
en ring å gick i ra i ra å dansade runt å sjöng
till:

Roligt, roligt ska vi ha
resa till amerika
till den stora staden
till den stora staden.

Stadens gator är av gull
husen utå socker
staden är å flickor full
söta som små docker.

Å när vi hade hunnit så långt som dit så tog

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 10227:43.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

vi å dansade ett slag två å två, var å en tog en
vis a vis å dansade med, å så sjöng vi på en annan
melodi, å mycket fortare:

Den resan den går allti så bra
allti så bra
allti så bra

Den resan den går allti så bra
allti s - å bra-a-a.

Å sen tog vi i ring i gen å fortsatte på den
första biten.

ACC. N.R M. 10287:44.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Dekar: Jungfrun hon går i ringen.

Vill du höra den där vanliga leken med Jungfrun hon går i ringen, för den lekte vi när jag var barn å den hade mor lekt, det vet jag, men det är väl samma ord som di har nu, men det var väl så här att di gick i rundel åsså var en ensam inne i ringen, å så sjöng vi:

Å flickan hon går i ringen med röda gullband

Å flickan hon går i ringen med röda gullband
dem binner hon om allra kärasten sin
dem binner hon om allra kärasten sin.

Å kära min lilla flicka binn inte så hårt

Å kära min lilla flicka binn inte så hårt
jag tänker inte springa bort
jag tänker inte springa bort.

Åsså smet han som hon bann om. Å då sjöng di:

ACC. N.R M. 10227:45.

Så skjuter vi efter honom med femton gevär

Så skjuter vi efter honom med femton gevär

Å vill du mej något så har du mej här

Å vill du mej något så har du mej här

Å då kom han tebakes som hade sprungit bort,

å så så va det han som skulle stå i ringen å så

började di från början, åsså va det en ny fästeman

som skulle till.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N.R M. 10227:46.

Prästen och konfirmanden.

Det var en präst som mötte en konfirmand han hade, han mötte han å han hade inte vatt å läst på nån tid å prästen skulle till å ge han en utskällning men när han frågade honom var han höll hus å om han kunde säja nått till sitt försvar så sa konfirmanden:

Joe, moer ä sjuk å faer ä dauli å Botil ä i stan mä äske å själver ä ja ente redit þra pau närrna daer.

Si, det va många i bygden som gjorde äsker utå näver å sålde i stan på torget, dä var väl en sån han menade som va Botil.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N.R M.10227:47

Lekar: Tjyv å tjyv det ska du heta.

Där va en lek vi lekte som vi sjöng till
det var

Tjyv å tjyv det ska du heta
för du stal min lella vän
men jag har den ljuva trösten
att han kommer nog igen.

Tror jag, trallalla, tror jag, trallalla

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N.R M.10227:48.

Lekar: Gustafs skål.

Gustafs skål var en lek, den var liksom lite
sirlig å så, man sjöng:

Gustafs skål, den bästa ibland skålar

Gustafs skål, den bästa skålen är

Bomfaderalla bomfaderalla bomfaderallanlej

å Bomfaderallan bomfaderalla bomfaderallanlej.

Den var lite sirlig. Det gick till så att
man gick först på två led å så bockade vi mot
varandra, det var som i en fransäs, det höll vi
på med till vi kom till "skålar" i sången, å sen
så gick vi tillbakes i två led å bockade å figurerade
mot varandra, åsse dansade vi sen medvarandra, med
den som var mittimot, å dansade runt å runt å runt.
Den var lite ceremoniös, den dansen.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 10227:49.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Moder.

På den tiden jag var ung så va det modernt att man skulle va slänthasader, det var att man skulle ha sluttande axlar, det kallade di för att va slänthasader.

Kardning.

(Berätterskan får syn på en damtuss, stoppar den hastigt i kakelugnen, säjer:)

En sån kämla, å ja som sopade nyssens.

Jo, kämlor, det var när man kardade.

När man skulle till å karda, då tog man ju fåra-
ull, men den är så feter, fåraullen hänger ihop i
tovor utå fettet som är i den, å därför så behövde
man å värma den lite, för att det skulle gå å hanna
den, å mormor hon brukade ta små tussar åsså snodde
eller rullade hon den i handen så här så kvickt
så kvickt åsså la hon dom på spiskanten i en liten
rad efter varandra, där fick di ligga i värmen så
att fettet inte va så hårt, då ble de lättare å
hanna dom, jag minns så väl mormor hur hon alltid
satt där med en liten rad utå tussar som hon hade

ACC.N:R M. 10227:57.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

å arbetade med.

Först så förkardade man, det var att då tog en sån där tuss, det ble en rätt stor kämla som vi sa, å så grovkardade vi dom, å då gick alla stic kor å boss å annan föroréning bort. Ja, jag har minsann kardat mer än en kämla i mina dar, mormor brukade alltid säja att jag gjorde så fina kämlor, jag var rätt duktig när jag var liten, men nu har jag inte gjort på sexti år, jag skulle väl inte ku na alls nu.

Så tog di alla di förkardade kämlorna å rullade hop hela hurvan å buntade ihopatt åsse la di en nypa i sänder å rullade den ett slag mot khäet så här till en liten kula åsså tog di den å fin kardade, å gjorde till små fina, långa kämlor som di kunde spinna sen.

Mormor spann så förfärligt fint, men mor hon

ACC. N:R M.10227:52.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

var inte fullt så duktig så hon brukade mest spinna
bara lin, för det var inte så svårt.

Den ullen som di skulle sticka strumpor utå,
det di spann å den var det inte riktigt så noga
med, hur den var, men den som de skulle ha till å
väva, den skulle va särskilt fint spunnen å arbe-
tad.

En kämla va väl så här lång (20 cm antyddes),
den skulle inte va stort längre än kardan, men
sen när den va färdig å fin så tog man den å la
den över nagelen å drog den så den skulle bli rik-
tigt lener å finer.

Lå, det är ullen som den är om våren, den är
kort å dålig, då kallar di den lå.

Ullen är finast på hösten.

Ullsaxar har du väl sett? De är så bra å ha

ACC. N:R **M. 10227:53.**

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

till å klippa mattlump med, de hade vi den alltid
till hemma när vi vävde mattor, för den fick man
inte så ont i fingrarna utå som utå en vanlig sax.

Man klipper ju liksom med hele hanten i en ullsax.
Inte bara med tummen.

ACC. N.R M.10227:54

Snophillade får.

Får di är ena förräckeliga djur till å hoppa
över gärsgårar å springa sin väg bara di kan, så
därför så brukade vi å göra nått som vi kallade för
å snophilla dom, det var att man tog en liten stump
å band om bakbenen på dom, så di inte kunde hoppa
eller springa så dant, det kallades å snophilla
fårena, då ble di mycket spakare än om di ä lösa
å ledia.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Polis.

Där var en polis i Karlskrona, di kallade han alltid för Köttbullasvensson, det var för att han hade en fru, å hon hade en gång fått främmande mens hennes man var ute på ett pass, å då så sprang hon ut för å fråga honom vad di skulle ha till middag, åsså fick hon syn på honom åsså ropade hon efter honom:

- Svensson, vi har fått främmat, Svensson!
- Stöd mej inte i min tjänstgöring, kärring, sa Svensson.

- Va tycker du vi ska ha ~~inte~~ middag, Svensson?
frågade hon efter honom där han gick på gatan,
tycker du vi ska ha köttbollar?

- Tyst, kärring, å stör mej inte när jag är i
min tjänstgöring, sa Svensson.

ACC.NR M. 10227:56.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

- Tycker du inte köttbollar kan bli bra, Svensson, när vi har fått främmande, ropade hon.

-Tyst kärring å stör mej inte i min tjänstgöring, säjer jag ju, sa Svensson.

- Då tar vi väl köttbollar, Svensson! sa hanses kärring, åsså fick den arme karen ~~h~~gå där å heta Köttbollasvensson hela sitt liv, bara för att han inte hade mer respekt med sej hos sin kärring än så.

ACC. N:R M. 10227:57.

Nötlekars.

Vi lekte så mycket med nötter vi jul, vi hade
så gottx om nötter, å det var så mycket lekar vi
gjorde med dom, en lek var att man tog en nöt å
la i handen så den liksom var under ett visst
finger, ge mej en nöt, så här tog man åsså räckte
man fram handen så här åsså sa man:

- Min so, ho sprang te skogs, unner vicket
trä la ho sej?

Åsså skulle man peka på en finger, å va då
nöten där, så fick manden, elles fick man betala
en nöt till den som vann.

En annan lek va att en tog nära nötter i han-
den åsså vände han sej till en så här, åsså sa han

-Bo by? sa han.

- Ja, sa han då, om han ville va med.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M.10227:58.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

- Hur många år, sa då han som höll fram handen
med nötterna i.

Å då skulle han svara ett tal, å sen öppnade
den andre handen, å va där då så många nötter i
som han hade sagt år, så fick han dom, var där
inte, så fick han lägga till så många så det blev
rätt, å va där fler fick han lämna lika många som
där va för många.

En annan, hur vad det det var, jo man sa,
nej man tog nåra nötter i handen, å så räckte man
fram till nån å så sa man:

-Udda vunne.

Å då så sa han:

^{värme}

-Jag ~~värme~~ ja kunne

Å då, vad var det man sa, jag tror bara han
sa udda eller jänit då, å va det rätt som han sa,
så fick han dom, annars fick han lämna lika många.

ACC. N:R M. 10227:59.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En annan nötalek va rävaleken, man tog en massa nötter åsse la man ut dom så här, först la man tre som ett huve, sen tre som en hals, sen tre som en bog där, sen tres som en tass där, sen tre som en bog där, sen tre som en tass där, sen tolv till rygg efter varandra så här, sen tre till bog å tre till tass å tre till bog å tre till tass å så en lång rompa å tolv eller somma la sju. Å sen fick den som skulle va med, han fick blunda å han fick lägga upp händerna på bordet, så man såg att han inte räknade på fingrarna, för då blir det mycket lättare, åsså tog den som ledde å höll ett finger på den första nöten i huvet åsse sa han så här:

-Å dä?

Å då så skulle den andre svara

-Hue!

ACC. N:R M. 10227:60.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Å då så flyttade han fingret till nästa nöt
å sa:

-Ä dä?

Å den andre svarade:

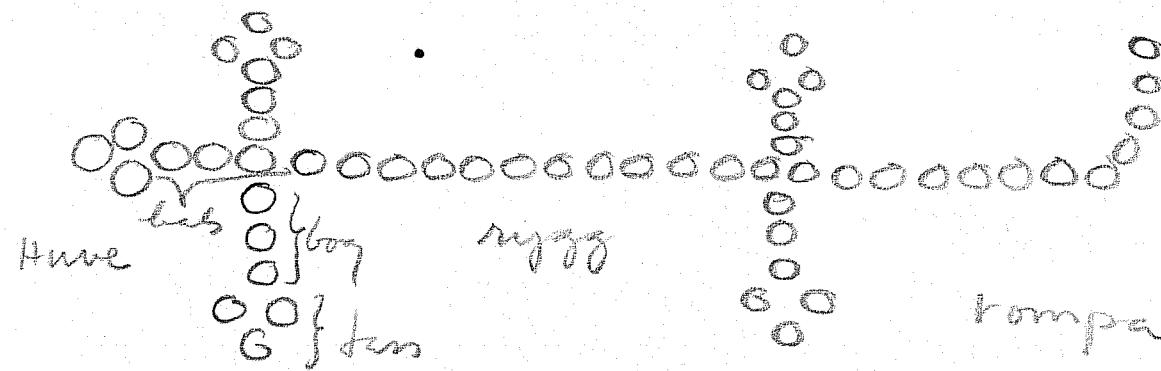
-Hue,

Åsen frågade han för nöt efter nöt, först för huvet, sen för halsen, sen för ena bogen, sen för tassen, sen för nästa bog, sen nästa tass, sen för hela ryggen, den var svårast å minnas att få rätt i, sen bakbenen å så rompan, å då brukade di allti å pröva dom med å fråga en rompan nöt för mycket, å sa di fel på nån, rött det va den siste som inte fanns, så var det ogillt, å då fick den som svarade lämna en hel räv, men annars fick han hela räven som han hade svarat rätt på, å det va ju en massa nötter.

ACC. N:o M.10227:61.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

RÄV:

ACC. N:R M. 10227:62.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Julhalm å nötlekar.

En gång så for det i far, han gjorde det
bara en gång, men jag förstår inte, det var så
olikt honom, han tog in ett helt fång med halm
på julafton, åsså spredde han det på golvet, åsse
sa han, nu barn ska ni få si!

Åsse gick han in i kammaren efter två stora
påsar med nötter å di kastade han i halmen, å där
ble ett liv,

-Den som hittar flest nötter, han vinner, sa
far

Å vi slogs om nötterna, å halmen rök, å det
var ett liv, å mor hon sa ingenting, hon bara
va som förstummad, men det ble aldrig mer, för mor
ble arg på far för att han drog in så mycket boss

ACC. N.R **M. 10227:63.**

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

(uttalas bås med långt å) i det fina huset, där va
ju jülstädat å snyggt, å nu ble där ju en enda
röra när vi sparkade kring i halmen för å hitta
nötter, å tänk vilken eldfara sen. Men så brukade
di å göra i fars hem, sa han, å di hade nog gjort
det i mors med, å jag vet di gjorde det hos gamle-
farfar, men mor hon kunde inte li att di ostädade
när det var helg.

Men roligt var det.

ACC. N.R M.10227:64.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Hår.

När jag var ung, då var det mode att man skulle ha långt hår, å jag hade ett hår som var så långt så det räckte mej till fotknölarna, men jag hade det upplagt i två stora flätor, andra hade nått di kallade för svinrygg, men det var senare, det efter det det långa håret i te va modernt med, men mitt hår var ovanligt långt å tjockt å det räckte till fotknölarna, å jag kunde knappt re det utan hjälp, men det var alldeles kolsvart.

Där va en tant nere i Kalvhagen i stan, hon hade en liten mjölkaffär vid Vitzsgatan, hon hade så långt hår så det släpade på marken, å det var hon så rädd om, men när hon hade rett ut det på kvällen innan hon la dej, så va hon ibland tvungen å

ACC. N:oR M.10227:65.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

å gå på dass, å för hon skulle kunna gå ut då med håret släpande så, så hade hon lagt en lång matta från fastubron å bort till dassadörren å där gick hon som en annan lucia, rak i ryggen å försiktigt med sitt långa hår, det var en komisk syn. Åså hygieniskt sen.

Jag minns en flicka som jag å min bror sprang å lekte med en gång i Hoglands park, hon hade flätor, men hon hade dom hängande ner, å di räckte till ner på väderna, å jag å Johan vi tog i varsin å ville leka häst med henne å ryckte å slet å hon skrek å sprang, men vi bara drog å hon skrek etter värre å sprang å det ble ett hemskt liv, å mor fick tag i oss å fick oss å vi fick ~~xtrxxk~~ stryk.

(Karlskrona)

Staden i forna tider.

Här va så olikt mot nu, förr. När mormors mor skulle på en bal, det var hennes första bal, den skulle va där Folkets Hus är nu, å hon bodde på Möllebacken, då måste hon över Hoglands park, men den var bara ett träsk då, så hon tog å lånade sin fars store ridstövlar åsså skörtade hon opp klänningen å sprang tvärs över träsket i stövlarna.

Det var väl en rolig metod å gå på bal, å samme
tok
väg ~~med~~ hon hem , genom mörkret. Det var nog ingen kavaljer som följdena där. Den klänningen hon hade då , den ble det sju stora förklä utå, å här är ett å dom, det har jag ärvt, det är moll. Å här är ett annat, som har vatt hennes, mormormors, det är till vardags mera.

ACC. N.R M.10227:67.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Längs hela skeppsbron så gick husena ut i vattnet,
å där kunde di sitta meta om di ville i fönstrena.
En gång var vi hos släktingar i Kalvhagen, å då så
sprang jag å en liten kusin ner å skulle leka på
en brygga där var tvättebryggor brēdvid kallbadhuset
är nu, å då så hoppade vi ner i en båt, å där va
tjära å vi smorde ner oss, å så ramlade jag i, men
mor hon hade suttit å tittat i sladderspegelen å när
hon såg vi va där å lekte, så kom hon i siste mi-
nuten å drog öpp mej, men isses va stryk vi fick.

Tennstakar och julbad.

Mor hon skulle en gång före jul ta å putsa tennstakarna. För far hade ett par stora tennljusastakar, som han hade ärvt, di stod på byråen men di togs fram ve jul å sattes på bordet, men så före en jul så fick mor för sej att hon skulle putsa upp dom, och hon hade haft mycke å göra i julbråskan, å bäst som hon satt där vid spisen å putsade å skurade, det gjordes med sand å vatten å en tyglapp, så somnade hon, med en stake i handen, men den andre hade hon satt ifrån sej på spisen, å när hon vaknade, så var där bara en liten klump kvar utå den, å den hade runnit ner på golvet bitavis. Då tog hon å satte undan både den hele å klumpen. Men så ble det julafton å far sa:

-Hör du moer, var är tennstakarna du, du har

visst glömt å sätta fram tennstakarna!

-Äsch, sa mor, de glömde jag visst, men det
väl va/så länge, det bråskar inte.

- Joho, sa far, de ska va framme vid jul, mina
fine stakar, ta fram dom bara.

Men mor hon ville inte, så far fick riktigt
beordra fram dom, å då gick hon å tog fram den
hele, åsså kom hon där med en liten klomp å sa:

- Här är din ljusaxstake!

Men far förlätna å näste jul så hade han köpt
ett par stora glasstakar med sand i, men di va ju
inte så granna å inte så värdefulla som di andre,
för di va ju antike. Å den som blev hel, han är
borta nu, han med.

Julbadet, det var viktigt det. Det skulle va
på julaftons förmidda eller mōtron, det tog ~~xx~~ he-

ACC. N:o M. 10227:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

le förmiddagen å klara av det.

De tog en stor tvättbalja från handkammern å satte mitt på stuegolvet å så la di in en stor ordentlig brasa så det blev ordentligt varmt åsse kokte di upp vatten så hela baljan ble full, åsse badade allihop, vi kläddes å oss nakna allihop å far badade först å sen mor å sen badade mor alla sju ungarna, å jag va ju yngst å ble sist, å då var vattnet kanske inte så rent, men roligt å högtidligt var det, å man kände sej så ren ändå.

ACC. N:oR M. 10227:71.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Tjurar med skärmor.

Di hade skärmor för ögonen på tjurarna förr. Då hade di inte ringar i nosen på dom, som di har nu. Utan di tog en träskiva, å gjorde två hål i den, åsså va där sen två snören, som di hade å bann opp dom med i hornena, å när di gick som vanligt med huvet å såg ner i marken så generade den där skärmen dom inte så särdeles, men om di fick syn på nået å skulle rusa på det å stängas å ta sats eller så, så slog det honom på nosen å i ögona, så han inget kunde se, å så sprang han förstås fel, å då så ble han bara argare, å måttade igen, åså ble han bara argare å argare, men stängas kunde de just inte, om man inte va dom fornära förstås. Där var en tjur på Holmen, di

ACC. N:oR M.10227:72.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

brukade å låtan gå på ängen på andra sian skolen,
å där brukade just en sån där tjur å va, som hade
en sån skärm, å vi tyckte det va så rolitt å reta
han med å ta vasstrå eller spö å slymor å reta han
med så han ble så ilske så han bara stod där å
darrade å bölade. Dettyckte vi va roligt, för barn
är ju så obarmhärtiga.

Men sen stångade han ihjäl en mjölkarska en
gång, så di ble tvungna till å skjuta han.

Möblering m.m.

Vårt hus var gammalt, å far hade inte byggt det, det var ett rum som vi kallade stugan å så kök å handkammare.

När man kom in i farstun, så låg stugan till höger, å handkammaren till vänster å köket rakt fram, farstun var mest bara dörrar åsså stod där en massa träskor, fars å mors till höger å barnena satte sina till vänster.

Till vänster var handkammaren, det hade väl vatt ett rum förut kanske, men fönstren var igan- satta, så där var mörkt, men vi hade det bara som handkammare å där stod tre stora kistor å så va där hyllor å krokar å så, å där hade vi förråd å alla di slag, å ovanpå handkammaren va där en li- ten vind liksom, å därför så var egentligen den

ACC. N:R M. 10227:34

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

halvan lite högre än det andra huset. Far han gjorde en gång köket lite större, med att han slog ut väggen till kamfern å flyttade ut den lite i den, så köket ble större.

Köket låg rätt fram som man kom in.

Stugan var till höger i farstun, men där var dörr direkt från köket åsse.

Där var två fönster i stugan, med där hade vatt tre, å tre var det vanliga, det hade di hos gamlefarfars, det vet jag, men jag tror far hade låtit sätta igen ett utå fönstrena, så där var bara ett rakt fram å ett till höger kvar.

Dörren till farstun å ut, den var i två halvor, likadan som hos gamlefarfars, så att den översta halvan kunde öppnas för sej, men den nedersta bara när den översta var öppen.

Ovanpå handkammaren var där liksom en liten

ACC. N:R M. 10227:35.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

skulle, där hade vi lite utå lösboet, där var di
har stolarna, som far hade fått på en auktion,
men som vi inte hade plats för, åsså var där lite
verktygsgrejer.

Mitt fram under fönstret så stod där ett stort
slagbord, där åt vi alltid, å där stod det en stol
till höger vid ändan, det var fars stol, å en stol
till vänster vid andra ändan, det var mors stol,
å så var där en lång bänk frammanför, där vi barn
satt när vi åt, men sen så byttes den ut mot sto-
lar när jag var liten. Far han skulle alltid skä-
ra upp å så, all mat.

Slagbordet stod ända fram till fönstret, och
till höger, bakom fars stol, där var det en tavla
det var utå maria å jesusbarnet, där hängde.

Å till höger om fars stol inne i hörnet stod
där en byrå, den finns kvar än, den har min syster

ACC. N:oR M. 10227:76.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Elna, å hon har kvar rakspegelet som stod på
byrån åsse, det är en gammal fin rakspegel med
en spegel på en ställning med en låda inunder, som
går å dra ut. Å på ömse sidor om rakspegelet sto
där ljusastakar, det var tennstakarna, men sen ble
det glasstakar. Åsså var där lite sånt som vi hade
köpt på lövmarknan eller så.

Glasstakarna var sand i nertill åsså var di
stoppade med silkepapper en bit ner i röret.

Men på andra sidan utå bordet i det andra
hörnet där stod liggesängen, det var där mor låg
å hos henne låg de älsta flickorna, två stycken,
men de minsta barnena låg i sängstolen, som gick
å dra ut å var med tre fack(?).

Bror min låg hos far, han låg i en soffa med
lock på som stod på högra väggen under det andra
fönstret, där låg far å bror min jämte honom.

ACC. N:o M.10227:77.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Hitom fars soffa så var där en skänk, en stor
hög skänk med två stora uppslagsdörrar i två vå-
ningar, det var en gammal fin skänk, men den är
bort nu.

Sängstolen var vid fotändan på mors liggsäng,
å mellan den å spisen stod där en bänk, där vi
brukade sitta på kvällen å höra på mormor när
honx spann, för spinnrocken stod alldeles bredvid
utanför spisens hörn, å så var där nära stolar,
en stod mellan dörrarna till köket å farstun, å
så hängde fars bössa å kruthornet ovanför den
stolen där på väggen till köket.

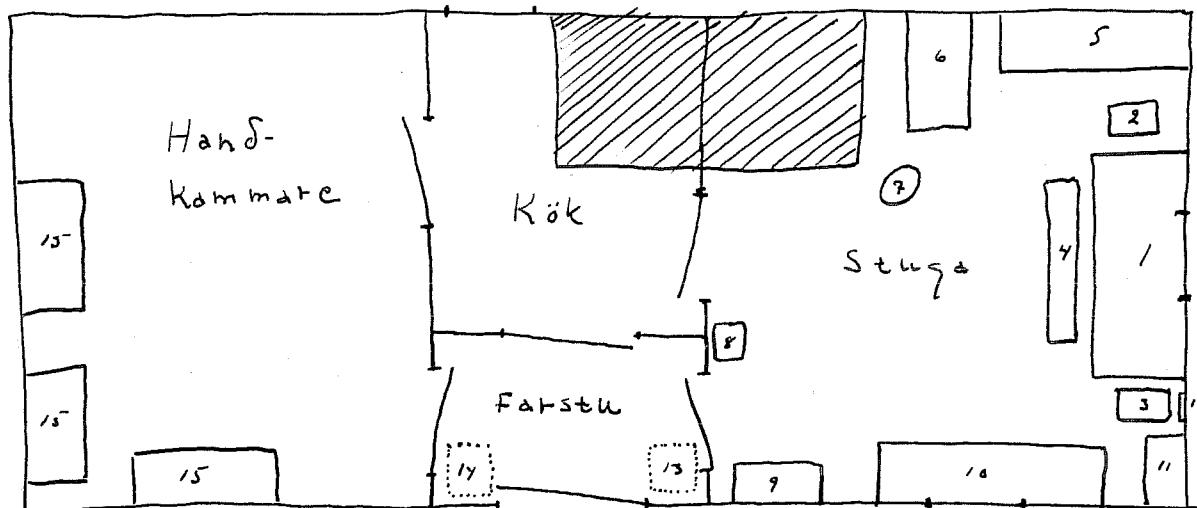
Stugan, den var i ryggås, men inte köket å
farstun, där var samme skulle som på handkammaren
tror jag.

Men ovanpå hela taket där växte det taklök.

ACC. N.R M. 10227:78.

Möbleringen hos J. Samseson i Lyckesborg, Angerum, på 1860-talet.
Efter en skiss av Hedvig Johansson, f. 1870.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

- 1. Slagbord
- 2. Mots stol
- 3. Fars stol
- 4. Barnens bänke, seden-
mora stolen
- 5. Liggsoäng (Mor + flickorna)
- 6. Sängstol (Snoöbaenen)
- 7. Spinnos
- 8. Stol
- 9. Skänk
- 10. Soffa m. lock (Far + pojarna)
- 11. Byrå m. sakspegel o. ginstaken
- 12. Tavla med Madonna + barnet
- 13. Fars o. mors tröflor
- 14. Barnens tröflor
- 15. Kistor
Försten i handhannaren försprin-
kade.

ACC. N:R M.10227:39

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Grötrim.

Vi skulle alltid rimma till grötan på juldan.

Det var mest gamla rim, som vi hade, vi gjorde
inga nya, jag minns så väl ett par utå dom där
gamle rimmen, där va ett

Napoleon dog på Sankt Helena

Att äta gröt kan oss ingen förmena.

Där var andra, men det var väl just ingen
vidare mening med dom, di var rätt fåniga. Ett an-
nat var

När Israels barn uti öcknen gingo

De manna ifrån ~~gxäxxx~~ himlen fingo

Det regnade på dem från skyn

Vår gröt är gjord å samme grym.

Men det var ju inte heller riktigt rätt,
för vi gjorde inte grötan utå mannagrynm utan utå

ACC. N:oR M.10227:80

risgryn.

Fast jag vet förstås dom som jag här hört hade
mannagryn, men vi hade alltid risgryn. Det var på
juladan vi åt gröt.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:oR M. 10227:8/

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Knallarna, linåkern å sju näsor i en kolort.

Knallar, dom sa di va rätt dumma. Di berättade mycke om hur dumma di var.

En gång så var det sju knallar som kom på vägen åsse skulle di över en åker, men den växte där lin på, å di trodde det var en sjö, för linet är ju blått.

- Vi får väl ta å simma över, sa en, men vi måste räkna hur många vi är först, så vi kommer över allihop. Åsså räknade di, å di va sju, å så simmade di över linåkern, å bäst di var kravlade över på andra sidan, så skulle di räkna hur många di var igen, för å se att de alla hade kömmitt över så att inte nån hade drunknat på vägen över havet. Å di räknade, men hur di nu bar sez åt, så glömde

ACC. N.R M.10227:82.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

den som räknade alltid bort å räkna sej själv, så
di ble bara sex. Men di kunde inte komma på vem
det var som var drunknad, för di tyckte ju di var
där allihop, å då var där en utå dom som var lik-
som lite klyftigare än di andre, å han sa:

-Jag vet inte nån annan råd än att vi får ta
å sticka näsorna i den här koskiten här ligger sa
han, å så hittade han en koskit, å så böjde di sej
ner allihop å stack näsan en gång ner i koskiten.

Å sen så tog den klyftige å räknade hur många
hål där hade blitt, å då va där sju, å då ble di s
så glaa för att di förstod att di va där allihop
å att inte nån å dom hade drunknat i linåkern.

ACC. N:oR M.10227:83.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Klok gubbe och käring som stjäl hö.

Där var en bonne i Vedeby, som förstod att
nån stal utå hans hö, för han märkte att det för-
svann. Men han kunde inte komma på nån, för di-
gjorde det om natten, så han gick till en kloker
gubbe, det var förresten en nämndeman som hetade
Jöns Nilsson, å frågade honom hur han skulle bära
sej åt för å komma på tjyven. Men Jöns Nilsson han
sa bara:

-Gack du bara hem, så ska du få se i morron
bitti, men stig tidigt opp.

Å han gick hem, å steg opp tidigt i ottan å
gick ut, å då fick han se där stod en gammel
kärring från ett torp i närheten å hon hade hele
fannen full å ett fång hö, å hon stod där som

ACC. N:R M.10227:84.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

förstenader, å kunde inte röra sez ur fläcken.

Men när hon fick syn på bonnen så ropade hon å bad att han skulle befriana, men det kunde han inte, men han förstod att hon var tjuven, å han sa, att hon gott kunne stå där ett tag, när hon nu hade stjället hans hö, men hon lovade dyrt å heligt att aldrig göra det mer å att hon skulle komma å lämna tebaks det stulna, bara han snodde sez efter den som hade förgjort na, så hon kom bort å slapp å stå där, det var väl mitt i vintern kantänka.

å bonnen han gick till Jöns Nilsson, å ba honom å komma med, å ~~hangjorde~~ så, å bara han hade sagt till henne å gå, så kunde hon, men hon stal aldrig mer nått. Det var en märkliger man den där nämnde mannen.

ACC. N:R M. 10227:85.

Sätta bort tandvärk.

De sa att han, nämndeman, han kunde sätta bort folks tandvärk. Gamlefarfar hade fått ont i en tann en gång, å då gick han till honom å ba att han skulle ta bort hans tandvärk, å gubben tog en speta å pillade i tanden, å sen så tog han å körde spetan under barken på ett träd, men inte gick tandvärken bort för det inte, inte alls, men de sa, att det hade lyckats för en del.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:oR **M. 10227:86.**

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Tandvärksträd, farligt att fälla.

I Vissefjärda, där är där en gård, där det står ett träd, det är biggarå förresten, den står alldeles vid dörren, men di vågar inte å fälla den, fastän di knappt kan öpnna dörren på gavel numer, så stor har den blitt. Men di säjer att di har satt bort så mycket tandvärk i den biggaråen, så den som fäller han, han kommer å få all den tandvärken, å därför så är det ingen som vågar.

Spökeri.

Förr i tiden så var det så att di körde från
gårarna kring stan å in till hūsena i stan för til
å hämta latrin som di hade å hävde på sina åkrar.

Å di körde från Bastasjö med, å där va gamlefarfaf
å var kördräng då. Å så en gång när di körde, det
körde di alltid på nät erna med, för luktens skull
fick di bara köra sen det var natt, å en gång så
var där ett par drängar från Bastasjö som hav sej
till stan å hämta latrin, men när di kom till krö-
ken där vägen går dels till Mölletorp å dels till
Lyckeby, så ville hästarna gå längre, å bäst di
sökte få dom å gå vidare, fast di bara stegnade å
vrenskades, så fick di syn på ett spöke där stod
på gärsgården å viftade med vita armar å inget hue

ACC. N:oR **M. 10227: 88,**

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

hade det, så di ble dörädda å körde hem så fort
di kunne. Då så stod Johannes där å frågade varför
di inte va till stan, men di sa, att di hade sett
ett spöke, å han sa, att det ville han si på,
å så for han med dom, å det gick liadant, han steg
å å försökte le hästarna förbi, men di gick inte
ur fläcken, fastän han alltid brukade å ha sån
god hand med djurena. Men då fick han åsse syn på
spöket, det stod där å viftade. Men då gick han
bort till spöket, å ville slåss, men han tog i det
å då var det ett lakan å under det var där ett
par ungar som satt å viftade, för å skrämma
folk, å han la dom på knäet å gav dom vad di tålte
å så körde drängarna å han till stan, å det var
väl det enda spöke han hade sett i sine dar.